Sisäministeriö LAUSUNTO SM2018-00127

MMO Krüger Kukka(SM) 16.04.2018

Viite
UJ 8/2018 vp; SM2018-00102 ja SM2018-00103

Asia
OSA; perustuslakivaliokunnan kuuleminen 17.4.2018

OSA; komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Dublin-järjestelmä): Dublin-menettelyä koskevat muutokset

Ns. dublin-asetus on olennainen osa yhteistä Eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää. Turvapaikkajärjestelmän uudistus on Suomelle tärkeä prioriteetti, ja myös Dublin-asetuksen osalta on tärkeää edetä neuvotteluissa, jotta yhteisymmärrys voitaisiin saavuttaa Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa ja ehdotuksesta voitaisiin aloittaa neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa.

Unionin alueella jätetyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittely alkaa hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion selvittämisellä. Asetuksen perusperiaatteena on, että hakemuksen tutkii ainoastaan yksi valtio ja tämä valtio määritellään asetuksen mukaista vastuuhierarkiaa soveltaen. Nyt käsittelyssä olevan ehdotuksen keskeisenä lähtökohtana on nopeuttaa, selkeyttää ja tehostaa vastuunmäärittämisprosessia. Pyrkimyksenä on edesauttaa hakijan pääsemistä turvapaikkaprosessiin käsittelystä vastaavassa valtiossa ja samalla torjua edelleen liikkumista.
Merkittävä ehdotettu muutos Dublin-menettelyssä on yhden valtion vastuun korostaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ensimmäisen hakemuksen yhteydessä vastuuvaltioksi määritetty valtio olisi pääsääntöisesti vastuussa niin kauan, kuin henkilö on EU-alueella. Alkuperäisen komission ehdotuksen mukaan vastuu olisi säilynyt, vaikka henkilö olisi poistunut unionin alueelta. Nyt neuvottelujen myötä ehdotetut poikkeukset yhden valtion vastuusta liittyvät tilanteisiin, jossa hakija on maastapoistamispäätöksen saatuaan todistetusti poistunut unionin alueelta, jokin toinen jäsenvaltio on myöntänyt hänelle oleskeluluvan tai on kulunut 10 vuotta siitä, kun hänen tietonsa on rekisteröity Eurodac-järjestelmään. Valtioneuvosto kannattaa kirjelmässä todetuilla perusteilla ehdotettua yhden valtion vastuuseen perustuvaa järjestelmää ja pitää ehdotettuja vastuun päättymistä koskevia poikkeuksia perusteltuina.

Perheyhteyden säilyttämiseen tähtäävät vastuuperusteet säilyvät asetuksessa ensisijaisina ja asetukseen sisältyy edelleen jäsenvaltioille annettu harkintavalta tutkia hakemus, vaikka se ei olisikaan vastuuperusteiden nojalla sen käsittelystä vastuussa. Tämä antaa jäsenvaltioille perustuslakivaltiokunnan lausunnossaan PeVL 34/2016 vp edellyttämän mahdollisuuden varmistaa, etteivät asetuksen vastuunmäärittämistä koskevat säännökset muodostu sillä tavoin ehdottomiksi, että ne estäisivät hakijoiden tilanteen yksilöllisen arvioimisen, lapsen edun huomioon ottamisen ja perhe-elämän suojan toteutumisen.

Ehdotetut muutokset oikeusturvakeinoihin lyhentäisivät valitusaikaa, asettaisivat valituksen käsittelylle määräajan sekä rajaavat niitä perusteita, joiden nojalla tuomioistuin voisi valitusta arvioida. Valtioneuvosto kannattaa myös muutoksenhakumenettelyiden yhdenmukaistamista, mutta painottaa, että muutoksenhaun nopeus ei saa vaarantaa hakijan oikeusturvaa eikä valituksen asianmukaista tutkimista. Tästä syystä valtioneuvosto suhtautuu jatkokirjeestä ilmenevin tavoin varauksellisesti tiettyihin muutoksenhakumenettelyä koskeviin ehdotuksiin.

Neuvottelujen kuluessa ehdotukseen on jäsenvaltioiden aloitteesta sisällytetty uusi artikla koskien tietojen vaihtoa tilanteessa, jossa on perusteltuja syitä katsoa dublin-menettelyssä siirrettävän henkilön olevan vaaraksi kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle. Siirtävän valtion tulisi näissä tilanteissa antaa asiasta tietoa siirron vastaanottavalle valtiolle. Asiaa ei käsitelty U-jatkokirjelmässä, mistä syystä sisäministeriö nostaa asian esille tässä lausunnossaan. Sisäministeriön alustava näkemys uudesta artiklasta on lähtökohtaisesti myönteinen, mutta painottaen sitä, että tietojen vaihdon ja sen laajuuden tulee kaikissa tilanteissa voida perustua siirtävän jäsenvaltion harkintaan ja että luovuttamiseen tulee soveltaa kansallisia viranomaisia velvoittavia tietosuojasäännöksiä.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi